

1/2019

Momentti

Sisältö

LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS • Vahvistetut lait 2 • Hallituksen esitykset 3 • Valtioneuvoston asetukset 5
• **OIKEUSTAPAUKSET** • Korkein oikeus 5 • Korkein hallinto-oikeus 7 • KKO:n valitusluvut 15

➔ VAHVISTETUT LAIT

● Tietosuojalaki ja siihen liittyvät säädösmuutokset (1050-1053/2018)

HE 9/2018 vp
HaVM 13/2018 vp
EV 108/2018 vp

Lait tulivat voimaan 1.1.2019.

Uusi tietosuojalaki on henkilötietojen käsittelyyn sovellettava yleislaki. Lailla täydennetään EU:n yleistä tietosuoja-asetusta. Tietosuojalaki ei muodosta itsenäistä ja kattavaa sääntelykokonaisuutta, vaan sitä sovelletaan rinnakkain EU:n tietosuoja-asetuksen kanssa.

EU:n tietosuoja-asetus koskee lähtökohtaisesti kaikenlaista henkilötietojen käsittelyä. Se sisältää säännökset rekisteröidyn oikeuksista sekä rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän velvollisuuksista.

Uudella tietosuojalaila säädetään tietyissä kysymyksissä poikkeuksia ja täsmennyksiä EU:n tietosuoja-asetukseen. Tietosuojalaila säädetään myös valvontaviranomaisesta sekä eräistä henkilötietojen käsittelyyn liittyvistä erityis tilanteista, kuten sananvapauden ja henkilötietojen suojan yhteensovittamisesta.

● Laki kuntarakennelain muuttamisesta (1120/2018)

HE 193/2018 vp
HaVM 17/2018 vp
EV 153/2018 vp

Laki tuli voimaan 1.1.2019.

Lakiin lisättiin säännökset harkinnanvaraisesta yhdistymisavustuksesta. Avustusta voidaan myöntää uudelle kunnalle, mikäli kuntien yhdistymisessä on mukana vaikeassa taloudellisessa asemassa oleva kunta. Avustuksen määrä on valtioneuvoston harkinnassa ja se on sidoksissa vaikeassa taloudelli-

sessä asemassa olevan kunnan uudelle kunnalle aiheuttamiin taloudellisiin vastuisiin. Avustus tulee käyttää uuden kunnan talouden vahvistamiseen.

● Laki rikoslain 17 luvun muuttamisesta, laki ulkomaalaislain 185 §:n muuttamisesta ja laki aluevalvontalain 44 §:n muuttamisesta (1163-1165/2018)

HE 146/2018 vp
LaVM 6/2018 vp
EV 147/2018 vp

Lait tulivat voimaan 1.1.2019.

Rikoslakiin lisättiin uusi säännös maahantulokiellon rikkomisesta. Mainittuun rikokseen syyllistyy se, joka tulee Suomeen, vaikka hänelle on määrätty voimassa oleva maahantulokiello. Maahantulokiello voi olla Suomen määräämä tai tiettyjä maahantulokiellon rikkomisia koskien myös toisen Schengen-valtion määräämä. Rangaistusasteikon mukaan maahantulokiellon rikkomisesta tuomitaan sakkoa tai enintään yksi vuosi vankeutta.

Valtionrajarikosta ja ulkomaalaisrikkomusta koskeviin rangaistussäännöksiin tehtiin muutokset, joiden perusteella maahantulokiellon rikkojaa ei enää voitaisi tuomita valtionrajarikoksesta, lievistä valtionrajarikoksesta tai ulkomaalaisrikkomuksesta.

Uudella rangaistussäännöksellä saatettiin kaikki maahantulokiellon rikkomiset yhtenäisen rangaistusasteikon alle ja täsmennettiin maahantulokiellon rikkomisena rangaistavien tekojen tunnusmerkistöä.

● Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (1267/2018)

HE 59/2018 vp
PeVL 19/2018 vp
StVL 2/2018 vp
TyVM 9/2018 vp
EV 159/2018 vp

Tämä laki tuli voimaan 31.12.2018. Sen 1 luvun 5 §:n 1 momentin 15 kohta tuli kuitenkin voimaan 1.1.2019.

Työnhakijalla on oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä, jos hän on täyttänyt 25 vuotta ja opinnot kestävät enintään kuusi kuukautta. Lisäksi edellytyksenä on, että opinnot antavat ammatillisia valmiuksia tai tukevat yritystoimintaa. Työttömällä säilyy opintojen aikana työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä velvollisuus hakea ja olla valmis vastaanottamaan kokoaikatyötä sekä osallistua työllistymistä edistäviin palveluihin niitä hänelle tarjottaessa. Opiskelu ei ole pätevä syy kieltäytyä tarjotusta työstä tai palvelusta. Työnhakijan opintoja pidettäisiin tietyin edellytyksin työttömyysturvan niin sanotussa aktiivimallissa tarkoitettuna aktiivisuutena.

● Raideliikennelaki ja laki liikenteen palveluista annetun lain II OSAN 5 luvun 6 §:n ja II OSAN 6 luvun 8 §:n muuttamisesta (1302-1303/2018)

HE 105/2018 vp
LiVM 29/2018 vp
EV 169/2018 vp

Lait tulivat voimaan 1.1.2019.

Raideliikennelainsäädännön kokonaisuudistuksella parannetaan rautatiemarkkinoiden toimivuutta ja pannaan kansallisesti täytäntöön Euroopan unionin neljäs rautatiepaketti. Lainsäädännön kokonaisuudistuksen tavoitteena on lisätä raideliikenteen houkuttelevuutta ja kasvattaa matkustajamääriä. Lailla säädetään tasapuoლისista edellytyksistä käyttää rataverkkoa kotimaan henkilöliikenteessä. Tämä tarkoittaa erityisesti sitä, että jatkossa kaikille rautatieyrityksille turvataan yhtäläiset edellytykset saada ratapapapiteettia kotimaan henkilöliikenteen harjoittamista varten ja saada sen mukainen oikeus käyttää rataverkkoa.

●Laki työttömyysturvalain 4 luvun muuttamisesta (1314/2018)

*HE 220/2018 vp
StVM 18/2018 vp
EV 166/2018 vp*

Laki tulee voimaan 1.4.2019.

Työttömyysturvalakia muutettiin siten, että lyhytkestoiseen palkkatyöhön tai osa-aikaiseen palkkatyöhön työllistyvän työnhakijan ansaitsema tulo sovitellaan yhteen työttömyysetuuden kanssa sinä etuuden hakujaksona, jonka aikana tulo maksetaan.

Tavoitteena on osittaisen työllistymisen ja lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistäminen. Muutoksen tavoitteena on myös edistää kansallisesta tulotietojärjestelmästä annetun lain mukaisen tulo- rekisterin käytettävyyttä tilanteessa, jossa työttömyysetuus maksetaan soviteltuna.

●Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (1318/2018)

*HE 236/2018 vp
StVM 23/2018 vp
EV 188/2018 vp*

Laki tulee voimaan 1.7.2019.

Tavoitteena on parantaa yritykseen työskennelevän niin kutsutun ei omistavan perheenjäsenen oikeutta ansiopäivärahaan ja näin vähentää työllistymiseen ja työttömäksi jäämiseen liittyviä taloudellisia riskejä perheytyksessä työskennellessä. Yrityksessä työskentelevän ns. ei omistavan perheenjäsenen asema työttömyysturva- järjestelmässä muutettiin palkan- saajaksi.

➔ HALLITUKSEN ESITYKSET

●Hallituksen esitys (HE 223/2018 vp) eduskunnalle laiksi poliisilain 2 luvun muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi poliisilakia. Esityksen mukaan lakiin lisättäisiin säännökset, joiden perusteella poliisilla olisi nykyistä kattavampi toimivalta puuttua lennokkien ja miehittä- mättömien ilma-alusten kulkuun.

Puuttuminen olisi mahdollista, jos se olisi välttämätöntä yleisen jär- jestyksen ja turvallisuuden ylläpi- tämiseksi, rikosten ennalta estämi- seksi tai jo aloitetun rikoksen kes- keyttämiseksi, erityisten valvonta- kohteiden vartioimiseksi, poliisi- tehtävän tai merkittävän valtiolli- sen tapahtuman turvaamiseksi taikka onnettomuuspaikalla suori- tettavien toimenpiteiden, tai toi- menpiteen kohteena olevan henki- lön yksityisyyden suojaamiseksi. Puuttumisessa voitaisiin käyttää tarpeellisia voimakeinoja tai sel- laista teknistä laitetta, joka ei ai- heuta vähäistä suurempaa haittaa radio- tai muulle viestinnälle tai yleiselle viestintäverkolle. Poliisi saisi käsitellä lennokin tai miehit- tämättömän ilma-aluksen käyt- tön liittyvää radioviestintää, väli- tystietoja ja sijaintitietoja.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

●Hallituksen esitys (HE 230/2018 vp) eduskunnalle kuluttajaluottosopimuksia ja eräitä muita kuluttajasopimuksia koskevien säännösten muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutetta- vaksi kuluttajansuojalain kulutta- jaluottoja koskevaa lukua, asunto- omaisuuteen liittyviä kuluttaja- luottoja koskevaa lukua sekä sopi- muksen sovittelevaa ja tulkintaa kos- kevaa lukua. Lisäksi muutettaisiin korkolakia, saatavien perinnästä annettua lakia ja oikeudenkäymis- kaarta. Muutosten pääasiallisena tavoitteena on vähentää kalleim- pien kuluttajaluottojen aiheutta- mia velkaongelmia.

Ehdotuksen mukaan korkokatto laajennettaisiin koskemaan kaik- kia kuluttajansuojalain kuluttaja- luottoja koskevan luvun sovelta- misalaa kuuluvia luottoja. Korko- katto määriteltäisiin nykyisestä luoton todelliseen vuosikorkoon pohjautuvasta korkokatosta poik- keavasti siten, että laissa asetettais- iin yläraja nostetulle luotolle pe- rittävälle korolle. Tämän lisäksi ra- jattaisiin oikeutta periä kuluttajalta muita luottokustannuksia. Niin ikään rajoitettaisiin oikeutta periä kuluttajalta kuluja maksuajan pi- dentämisestä. Hintasääntelyn laa- jentamisella pyritään kohtuullista- maan markkinoilla tarjolla olevien kuluttajaluottojen hinnoittelua ja

vähentämään kuluttajaluotoista ai- heutuvia velkaongelmia. Korko- kattomallin muutoksella pyritään siihen, että sääntely olisi nykyistä tehokkaampaa ja sen noudattami- nen ja valvonta yksinkertaisem- paa. Tavoitteena on myös lisätä luottojen hinnoittelun läpinäky- vyyttä.

Jos luotonantaja tai luotonvälit- täjä rikkoo korko- tai luottokus- tannuskattoa koskevaa sääntelyä, kuluttajalta ei saisi ehdotuksen mukaan periä korkoa tai muita luottokustannuksia lainkaan. Hintasääntelyn rikkomisen seu- raamusten tiukentamisella pyri- tään tehostamaan sääntelyn nou- dattamista.

Kuluttajansuojalain sopimuk- sen sovittelevaa ja tulkintaa koske- vaan lukuun ehdotetuilla muutok- silla pyritään saattamaan kansalli- nen lainsäädäntö vastaamaan Euroopan unionin kuluttajansuoja- lainsäädäntöä ja samalla selkeyttä- mään oikeustilaa. Oikeudenkäy- miskaassa ehdotetaan säädettä- väksi nykyistä tarkemmin siitä, mitä seikkoja kuluttajaluottosopi- mukseen perustuvaa saamista kos- kevassa haastehakemuksessa tulisi ilmoittaa. Viimeksi mainitulla muutoksella pyritään yksinker- taistamaan kuluttajaluottoihin liit- tyvän pakottavan sääntelyn huo- mioon ottamista ja samalla vähen- tämään kantajille ja tuomioistui- mille aiheutuvaa työtä.

Lisäksi ehdotetaan, että korko- laki ja saatavien perinnästä annet- tu laki olisivat velallisen hyväksi pakottavia myös silloin, kun kyse on elinkeinonharjoittajan kulutta- jalle välittämästä luotosta, jonka myöntää joku muu kuin ammatti- mainen luotonantaja. Uudistuksen tarkoituksena on parantaa vertais- lainaa ottaneen kuluttajavelallisen asemaa.

Lakien on tarkoitus tulla voi- maan 1.9.2019.

●Hallituksen esitys (HE 231/2018 vp) eduskunnalle laeiksi rikoslain ja valtioneuvoston tarkastusvirastosta annetun lain 17 §:n muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan lainsää- däntömuutoksia, joiden tekemistä edellyttää direktiivi unionin talou- dellisiin etuihin kohdistuvien pe- tostien torjunnasta rikosoikeudelli- sin keinoin.

Suomen ulkopuolella tehdyissä direktiivissä tarkoitetuissa rikoksissa ei enää jatkossa olisi kaksoisrangaistavuuden vaatimusta Suomen rikosoikeuden soveltamisen edellytyksenä silloin, kun rikoksen tekijänä on Suomen kansalainen tai henkilö, joka rikoksen tekohetkellä asui tai oikeudenkäynnin alkaessa asuu pysyvästi Suomessa.

Avustuksen väärinkäytölle säädetäisiin törkeä tekemuoto, josta tuomittaisiin vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Virka-aseman väärinkäyttämistä koskevaa rangaistussäännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että säännös soveltuisi myös kansanedustajaan silloin, kun tämän tehtävänä on varojen tai muun omaisuuden hallinnointi, jos kansanedustaja tässä tehtävässään omaisuuden oikean käyttötarkoituksen vastaisesti varaa, osoittaa, maksaa tai käyttää tällaista omaisuutta tiettyyn tarkoitukseen ja näin vahingoittaa tai yrittää vahingoittaa unionin taloudellisia etuja. Lisäksi virka-aseman väärinkäyttämistä ja törkeää virka-aseman väärinkäyttämistä koskevat rangaistussäännökset soveltuisivat nykyistä laajemmin myös ulkomaiseen virkamieheen, jos teko olisi direktiivin mukainen varojen väärinkäyttö.

Oikeushenkilön rangaistusvastuuta laajennettaisiin siten, että oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädettyä sovellettaisiin arvonlisäveroon kohdistuvaan veropetokseen ja törkeään veropetokseen. Oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädettyä sovellettaisiin myös petokseen ja törkeään petokseen silloin, kun kyseessä olisi direktiivissä tarkoitettu Euroopan unionin taloudellisiin etuihin vaikuttava petos.

Valtiontalouden tarkastusvirastosta annettua lakia muutettaisiin niin, että tarkastusviraston olisi ilmoitettava Euroopan petostentorjuntavirastolle ja muille toimivaltaisille Euroopan unionin viranomaisille kaikki sen tehtäviensä hoitaessaan tietoonsa saamat teot, jotka voidaan luokitella direktiivissä tarkoitetuiksi rikoksiksi.

Ehdotettavat lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan viimeistään 6.7.2019, jolloin direktiivi on viimeistään pantava täytäntöön.

● **Hallituksen esitys (HE 235/2018 vp) eduskunnalle laeiksi ylioppilastutkinnosta ja lukio-lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta.**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki ylioppilastutkinnosta. Laki ja sen nojalla annettava valtioneuvoston asetus korvaisivat voimassa olevan ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain ja ylioppilastutkinnosta annetun valtioneuvoston asetuksen. Esitys on osa pääministeri Juha Sipilän hallituksen toimintasuunnitelman mukaista lukiokoulutuksen uudistamista.

Esityksen tavoitteena on tukea lukiokoulutuksen uudistukselle ja uudelle lukiolaille asetettujen tavoitteiden toteutumista. Ylioppilastutkinnon asemaan lukiokoulutuksen opetussuunnitelman mukaisten tietojen ja taitojen saavuttamista mittaavana ja yleisen jatko-opintokelpoisuuden tuottavana päättötutkintona ei ehdoteta muutoksia. Ylioppilastutkintolautakunnan asemaa tutkintoa toimeenpanevana viranomaisena, oikeutta suorittaa ylioppilastutkinto tai tutkintoaineita ei myöskään muutettaisi.

Ylioppilastutkinnon rakennetta ehdotetaan muutettavan. Ylioppilastutkintoa suorittavan kokelaan olisi suoritettava viisi koetta, joihin sisältyy äidinkielessä ja kirjallisuudessa järjestettävä koe sekä kokelaan valinnan mukaan vähintään kolme koetta ryhmästä, johon kuuluvat matematiikassa, toisessa kotimaisessa kielessä, vierassa kielessä ja reaaliaineessa järjestettävä koe. Samalla ylioppilastutkinnon kokeisiin ilmoittautumiseen liittyviä menettelyitä joustavoitettaisiin. Kokelaan ei enää tarvitsisi ilmoittautumisen yhteydessä sitovasti valita kokeita pakollisiksi tai ylimääräisiksi. Myöskään kokelaan ilmoittautumista eritasoisin kokeisiin samassa tutkintoaineessa ei rajoitettaisi. Tutkinnon rakenne ja valinnaisuusaste säilyisivät muuten nykyisellään.

Nykyisestä poiketen hylätyn ylioppilastutkinnon yhteydessä suoritettut hyväksytyt kokeet voisi sisällyttää aloitettavaan uuteen tutkintoon kolmen vuoden ajan aiemmin suoritettun kokeen hyväksymisestä. Lisäksi erillisinä kokeina suoritettut hyväksytyt kokeet voitaisiin sisällyttää ylioppi-

lastutkintoon kolmen vuoden ajan erillisen kokeen hyväksymisestä.

Tutkinto tulisi nykyistä vastavasti suorittaa pääsääntöisesti enintään kolmena peräkkäisenä tutkintokertana. Tutkinnon suorittamisaajan pidentymisen edellytyksiä kuitenkin muutettaisiin. Kokeilas, joka on osallistunut vähintään yhteen tutkintokertaan ja sairastumisen, ulkomailla tapahtuvan päätoimisen opiskelun tai muun niihin rinnastettavan painavan syyn vuoksi on estynyt osallistumasta tutkintokerran kokeisiin, voisi jatkaa tutkinnon suorittamista enimmäisaajan päättymistä välittömästi seuraavana tutkintokertana. Jos kokeilas on edellä tarkoitettun syyn vuoksi estynyt osallistumasta kahden peräkkäisen tutkintokerran kokeisiin, hän voisi jatkaa tutkinnon suorittamista enimmäisaajan päättymistä välittömästi seuraavina kahtena tutkintokertana.

Ylioppilastutkinnon voisi jatkossa suorittaa myös englanniksi. Englanninkielisen ylioppilastutkinnon voisi suorittaa opiskelija, joka suorittaa tai on suorittanut lukiokoulutuksen oppimäärän tai tutkintoon osallistumisen perusteena olevan ammatillisen tutkinnon pääosin englannin kielellä, sekä erityisesti syystä myös muu henkilö, jolla voidaan katsoa olevan riittävät kielelliset edellytykset englanninkielisen tutkinnon suorittamiseen. Englanninkielinen ylioppilastutkinto vastaisi rakenteeltaan suomeksi tai ruotsiksi suoritettavaa tutkintoa.

Lisäksi lukiolaissa ehdotetaan korjattavan viittaukset kumottavaan ylioppilastutkinnon järjestämisestä annettuun lakiin.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1.8.2019. Ehdotettuja ylioppilastutkinnon suorittamista koskevia muutoksia sovellettaisiin kokelaisiin, jotka aloittavat ylioppilastutkinnon suorittamisen kevään 2022 tutkintokerralla tai sen jälkeen.

● **Hallituksen esitys (HE 239/2018 vp) eduskunnalle laeiksi hallintolain muuttamisesta, julkisista kuulutuksista annetun lain kumoamisesta ja maa-kaaren 12 luvun 3 §:n muuttamisesta.**

Esityksessä ehdotetaan ajantasaitettavaksi yleistiedoksiantomenet-

telyä koskeva hallintolain sääntely. Yleistiedoksiannossa luovuttai-
siin virallisen lehden ensisijaisuudesta. Asiakirjan nähtävillä asettamisesta olisi ilmoitettava yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivuilla ja tarpeen vaatiessa sel-
laisessa sanomalehdessä, josta vastaanottajan voidaan otaksua parhaiten saavan tiedon. Virallisen lehden asema yleistiedoksiannon tiedoksisaantijankohdan määräävänä ilmoittamistapana säilytettäisiin kuitenkin sellaisten poikkeuksellisten tilanteiden varalta, joissa asiakirjan nähtävillä asettamista koskevaa ilmoitusta ei ole voitu julkaista viranomaisen verkkosivuilla. Esityksen tavoitteena on tiedonvälityksen ja yleistiedoksiantomenettelyn tehostaminen.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan kumottavaksi julkisista kuulutuksista annettu laki vanhentuneena ja lisättäväksi julkista kuuluttamista koskevat yleiset menettelysäännökset hallintolakiin. Lähtökoh-
tana olisi, että kuulutus ja kuulutettavat asiakirjat julkaistaisiin yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivuilla. Tarpeen vaatiessa kuulutus julkaistaisiin myös asian vaikutusalueen sanomalehdessä tai muulla viranomaisen päättämällä tavalla. Jos kuulutusta ei voitaisi tietoliikennehäiriöiden tai muun tähän rinnastettavan syyn vuoksi julkaista viranomaisen verkkosivuilla, kuulutus olisi julkaistava lisäksi virallisessa lehdes-
sä. Toimivalta julkisen kuulutuksen toimittamiseen johtuisi vastaisuudessaakin muusta laista.

Hallintolain mukaisen yleistiedoksiannon ja julkisen kuulutuksen kohteena olevat asiakirjat saatavat sisältää henkilötietoja tai muita yksityiselämän suojan piiriin kuuluvia tietoja tai tietoja esimerkiksi yksityisestä liikesalaisuudesta. Hallintolakiin ehdotetaan siksi otettavaksi säännökset tietojen julkaisemisesta yleistiedoksi-
antoon ja julkista kuulutusta toimitettaessa.

Esityksessä ehdotetaan myös tehtäväksi uudistuksesta välittömästi aiheutuva tekninen muutos maakaareen.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2020.

● **Hallituksen esitys (HE 269/2018 vp) eduskunnalle laeiksi**

eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta. Lupamenettelyjen yhteensovittaminen toteutettaisiin sovitamalla samanaikaisesti vi-
reillä olevien lupahakemusten käsittelyvaiheet ajallisesti yhteen ja yhdistämällä eräitä niihin liittyviä tehtäviä. Esityksen tavoitteena on sujuvoittaa ja jouduttaa ympäristöön vaikuttavien hankkeiden lupamenettelyjä.

Menettelyjen yhteensovittamisen edellytyksenä olisi, että hankkeelle haetaan ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa, vesilain mukaista lupaa tai maaineslain mukaista lupaa. Jos hankkeelle lisäksi haetaan samanaikaisesti luonnonsuojelulain mukaista poikkeamislupaa, maankäyttö- ja rakennuslain mukaista lupaa, kaivoslain mukaista lupaa taikka vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain mukaista lupaa, lupahakemusten käsittely voidaan hakijan pyynnöstä sovittaa yhteen. Mainittuihin lakeihin ehdotetaan sisällytettäväksi tarvittavat säännökset uuden lain soveltamisesta.

Lisäksi ympäristönsuojelulakia, vesilakia ja luonnonsuojelulakia ehdotetaan täydennettäväksi säännöksillä, jotka mahdollistavat Valtion lupa- ja valvontavirastossa luonnonsuojelulain mukaisen lajittain luontotyypillisuudelta poikkeamista koskevan hakemuksen käsittelyn yhdessä ympäristönsuojelulain tai vesilain mukaisen lupahakemuksen kanssa.

Esityksellä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia sekä ympäristönsuojelulakia säätämällä mahdollisuudesta sovit-
taa yhteen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta ja ympäristölupahakemuksesta kuuleminen tietyissä tilanteissa. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuudesta kuulla arviointiselostuksen täydentämisestä ympäristölupahakemuksesta tai vesilain mu-

kaisesta hakemuksesta kuulemisen yhteydessä.

Esitykseen sisältyvät myös ehdotukset korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain, tuomioistuinlain ja hallinto-oikeuslain muuttamisesta. Mainittujen lakien muutoksilla selvennettäisiin ratkaisukokoonpanoa koskevaa sääntelyä tilanteissa, joissa sovellettaisiin ehdotettavaa yhteiskäsittelyä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2021.

● **Hallituksen esitys (HE 303/2018 vp) eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain 85 a §:n muuttamisesta.**

Esityksessä ehdotetaan arvonlisäverolakia muutettavaksi siten, että sähköisiin kirjoihin ja sanoma- ja aikakauslehtiin sekä lehtien irtolumeromyyntiin sovellettava verokanta alennettaisiin 24 prosentista 10 prosenttiin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2019.

➔ **VALTIONEUVOSTON ASETUKSET**

● **Valtioneuvoston asetus yksityisteistä (1069/2018)**

Asetus tuli voimaan 1.1.2019.

Asetus koskee erityisesti yksityisten rakentamiseen ja kunnossapitoon myönnettäviä valtionavustuksia, niiden hakumenettelyjä sekä maksatuksia. Asetuksessa säädetään myös avustuksen enimmäismäärät.

➔ **KORKEIN OIKEUS**

KKO:2018:78

Perintökaari – Pesänselvittäjä – Pesänjakaja – Hakijavaltuus

Aviopuolisot C ja D olivat määränneet keskinäisessä testamentissaan, että toisen heistä kuoltua eloonjäänyt puoliso saa kaiken vainajan omaisuuden täydellä omistusoikeudella. Testamentin toissijaismääräyksen mukaan molempien kuoltua C:n omaisuus meni D:n lapselle K:lle. Puolisot

tuomittiin avioeroon, jolloin sovellettavaksi tuli perintökaaren 11 luvun 8 §:n testamenttimääräyksen tehottomuutta koskeva säännös. C:n kuoltua K vaati pesänselvittäjän ja -jakajan määräämistä C:n kuolinpesään. Hovioikeus hylkäsi hakemuksen katsoen, että testamentin tulkinnan perusteella voitiin pitää varsin selvänä, että C ei ollut tarkoittanut pitää toissijaismääräystä voimassa avioeron jälkeen ja ettei K siten ollut testamentin perusteella C:n kuolinpesän osakas.

Ratkaisustaan ilmenevillä perusteilla Korkein oikeus katsoi, että K testamentin toissijaisaajana tuli oikeutensa riidanalaisuudesta huolimatta katsoa C:n kuolinpesän osakkaaksi. Hänellä oli siten oikeus hakea pesänselvittäjän ja -jakajan määräämistä C:n kuolinpesään. Ks. KKO:2015:46

PK 18 luku 1 §

KKO:2018:79

Kuljetussopimus – Ilmakuljetus – Vahingonkorvaus

Lentomatkustaja oli lennon saapumispäivänä tehnyt lentoyhtiölle puhelimitse ilmoituksen matkalaukustaan kadonneista tavaroista. Lentoyhtiön edustaja oli kirjannut ilmoituksen yhtiön sähköiseen tietojärjestelmään. Matkustajan pyynnöstä lentoyhtiö oli toimittanut tälle vakuutuskorvauksen hakemista varten kirjallisen todistuksen lentoyhtiölle tehdystä ilmoituksesta.

Vakuutusyhtiö oli korvannut matkatavaravahingon matkustajalle ja vaati kanteessaan lentoyhtiöltä korvausta vahingosta. Lentoyhtiö kiisti vaatimuksen katsoen, ettei vahinkoa koskevaa muistutusta ollut tehty ilmakuljetuksia koskevan Montrealin yleissopimuksen 31 artiklan mukaisesti kirjallisesti seitsemän päivän määräajassa. Korkeimman oikeuden tuomiosta ilmenevillä perusteilla matkustaja ei ollut menettänyt kannevaltaansa rahdin kuljettajaa vastaan.

Montrealin yleissopimus 31 art

KKO:2018:80

Pakkokeino – Etsintä – Kotietsintä

A:n kesämökillä oli 25.12.2015 toimitettu kotietsintä, jossa hän ei ollut

ollut läsnä ja josta hänelle ei ollut annettu etukäteen tietoa. A oli 29.2.2016 pannut vireille vaatimuksen kotietsinnän saattamisesta tuomioistuimen tutkittavaksi. Käräjäoikeus ja hovioikeus jättivät vaatimuksen myöhään saapuneena tutkimatta katsottuaan, että A oli saanut tiedon kotietsinnän toimittamisesta ja oikeudestaan saattaa kotietsintä tuomioistuimen tutkittavaksi, kun kotietsinnän toimittanut poliisimies oli välittömästi kotietsinnän jälkeen soittanut A:lle. Kysymys siitä, oliko A esittänyt vaatimuksensa pakkokeinolain 8 luvun 18 §:n 1 momentin määräajassa.

PKL 8 luku 18 § 1 mom

KKO:2018:81

Yksityiselämän suoja – Yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen – Sananvapaus

A oli kuvannut videon kahden alakäisen lapsensa huostaanoton täytäntöönpanoon liittyvistä tapahtumista. B oli A:n pyynnöstä internetissä julkaissut videon, josta lapset olivat olleet tunnistettavissa, vaikka heidän kasvojaan oli sumennettu. Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevin perustein videon julkaisemisen katsottiin liittyvän yleisesti merkittävään asiaan mutta selvästi ylittäneen sen, mitä voitiin pitää hyväksyttävänä. Videon julkaiseminen ei ollut oikeutettua myöskään sillä perusteella, että julkaisemiseen oli ollut huoltajien suostumus. A:n ja B:n katsottiin syyllistyneen yksityiselämää loukkaavaan tiedon levittämiseen.

RL 24 luku 8 § 1 mom
RL 24 luku 8 § 3 mom
IhmisoikeusSop 8 art
IhmisoikeusSop 10 art

KKO:2018:82

Kiinteistötoimitus – Kiinteistönmuodostamislaki – Rasite – Asianosainen

Rasitetoimituksessa oli perustettu ajoneuvojen pitämisen, venevalkama- ja laiturirasitteet. Toimituksesta ei ollut tiedotettu rasitealueeseen rajoittuvan kiinteistön omistajalle A:lle. Maa-oikeus oli A:n tuomiovirhekantelun johdosta kumonnut toimituspäätöksen.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla A:n katsottiin olevan rasitetoimituksen asianosainen. Maa-oikeuden päätöstä ei muutettu.

KML 17 § 1 mom

KKO:2018:83

Menettämisseuraamus – Hyödyn menettäminen – Oikeudenkäyntimenettely – Menettämiskaatumuksen tutkiminen

Asianomistajat olivat käräjäoikeudessa vaatineet, että vastaaja tuomitaan korvaamaan rikoksella aiheuttamansa vahinko, mutta he eivät olleet hakeneet muutosta käräjäoikeuden tuomioon, jolla syyte ja korvausvaatimukset oli hylätty. Syyttäjät oli esittänyt rikoshyötyä koskevan menettämiskaatumuksen vasta hovioikeuden pääkäsittelyssä. Hovioikeus ei olisi saanut jättää menettämiskaatumusta tutkimatta.

ROL 5 luku 3 § 1 mom
ROL 5 luku 17 § 1 mom
OK 26 luku 1 §

KKO:2018:84

Ryöstö – Törkeä ryöstö – Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuksen mittaaminen

A oli puukolla uhkaamalla pakottanut kioskin myyntitiskin takana olleen myyjän luovuttamaan rahaa. Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla ryöstö ei ollut kokonaisuutena arvostellen törkeä.

Kysymys myös rangaistuksen mittaamisesta.

Ks. KKO:1992:169 KKO:2014:87

RL 31 luku 1 §
RL 31 luku 2 §

KKO:2018:85

Oikeudenkäyntimenettely – Jatkokäsittelylupa – Ennakkoratkaisuperuste – Muutosperuste – Yhdyskuntapalvelu – Muuntaminen vankeudeksi – Muuntaminen valvontarangaistukseksi

A oli tuomittu yhdyskuntapalveluun. Hän oli ennen yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon päättymistä syyllistynyt uusiin rikoksiin, joista hänet oli tuomittu ehdottomaan vankeusrangaistukseen. Vankeustuomion antamisen jäl-

keen käräjäoikeus syyttäjän hakemuksesta muunsi yhdyskuntapalvelusta suorittamatta olevan osan vankeudeksi uusista rikoksista tuomitun ehdottoman vankeusrangaistuksen perusteella. A valitti hovioikeuteen ja vaati yhdyskuntapalvelun muuntamista ehdottoman vankeuden sijasta valvontarangaistukseksi. Hovioikeus ei myöntänyt A:lle jatkokäsittelylupaa.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että hovioikeuden olisi tullut myöntää A:lle jatkokäsittelylupa ennakkoratkaisu- ja muutospöytäkirjoilla. (Ään.)

KKO:2018:86

Vahingonkorvaus – Sopimussuhteeseen perustuva vastuu

Yhtiö oli tehnyt sopimuksen sähkökäyttöpaikan liittämistä ja keluverkkoon (liittymissopimus). Yhtiön kiinteistön sähkölaitteistoon oli myöhemmin tehty kytkentä, jonka vuoksi osa eräessä vuokrattuna olleessa liikehuoneistossa kulutetusta sähköstä oli kulkenut mittauslaitteiston ohi. Kytkennän tekijä oli jäänyt tuntemattomaksi, eikä yhtiö ollut tietoinen kytkennästä. Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, ettei yhtiö ollut liittymissopimuksen perusteella vastuussa kytkennästä sähköverkko-yhtiölle ja sähköyhtiölle aiheutuneesta vahingosta.

KKO:2018:88

Kiinteistömuodostamislaki – Rasite – Kulkuyhteys – Sopimus – Sopimuksen tulkinta

Rasitetoimituksessa oli kaupungin sekä kiinteistöjen A ja B omistajien tekemän maankäytösopimuksen perusteella perustettu kulkuoikeusrasitteet ajoneuvolla ajoa, jalankulkua ja huoltoajoa varten kiinteistön A hyväksi kiinteistön B alueelle ja kiinteistön B hyväksi kiinteistön A alueelle. Maa- ja metsätieteiden tutkimuskeskuksen johtajien ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että kiinteistön A alueelle perustettu rasite ei ollut tarpeellinen ajoneuvolla ajon ja huoltoajon osalta, ja poistettiin rasitteen tältä osin.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että rasitteen perustamiselle kiinteistön A alueelle oli kiinteis-

tönmuodostamislain mukaiset edellytykset myös ajoneuvolla ajon ja huoltoajon osalta. (Ään.)

KML 154 § 1 mom 11 kohta
KML 156 § 1 mom
KML 157 § 1 mom
KML 183 §

KKO:2018:89

Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuksen mittaaminen – Koventamisperusteet

A ja B olivat anastaneet ja yrittäneet anastaa veneiden perämootoreita ja siten syyllistyneet muun ohella lukuisiin törkeisiin varkauksiin ja niiden yrityksiin. Heidät oli lähetetty Latviasta Suomeen vankilaan C, joka oli sopinut D:n kanssa, että A ja B toimittavat anastetut moottorit D:lle. Suomessa D oli ensin säilyttänyt moottoreita ja kuljettanut ne sitten Latviaan, missä C oli myynyt ne.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että A ja B olivat tehneet rikoksensa osana järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa. Rangaistuksia mitattaessa sovellettiin siksi rikoslain 6 luvun 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädettyä koventamisperustetta.

RL 6 luku 5 § 1 mom 2 kohta
RL 6 luku 5 § 2 mom

KKO:2018:90

Virkarikos – Tuottamuksellinen virkavelvollisuuden rikkominen – Laiminlyöntirikos – Laillisuusperiaate – Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

A oli kunnan johtavana rakennustarkastajana saanut ympäristöministeriön sähköpostiviestin aiheesta "suurten hallien riskit" ja sen liitteenä kaksi onnettomuustutkimuskeskuksen onnettomuusuhkailmoitusta, jotka koskivat aikaisemmin sortuneita urheilu- ja ratsastushalleja. A ei ryhtynyt viestin perusteella toimenpiteisiin. Vähän yli kahden ja puolen vuoden kuluttua kunnan alueella sortui ratsastusmaneesi, joka oli samanlainen kuin toinen ilmoituksissa mainituista halleista. Maneesin sortumisen vuoksi yksi lapsi kuoli ja neljä muuta henkilöä loukkaantui.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla kat-

sottiin, että rakennustarkastajan velvollisuus valvoa rakennuksen kunnossapitoa ja siihen liittyen värittää turvallisuudesta tieto rakennuksen kunnosta vastaavalle kävi rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla ilmi maankäyttö- ja rakennuslaista. A:n katsottiin huolimattomuudesta laiminlyöneen virkavelvollisuutensa. Tekoa ei pidetty kokonaisuutena arvostellen vähäisenä. A tuomittiin tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta sakkorangaistukseen.

RL 40 luku 10 §
RL 3 luku 1 §
RL 3 luku 3 §
RL 3 luku 7 §
MRL 166 §

KKO:2018:92

Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuslajin valinta – Liikennetrikos – Rattijuopumus – Törkeä rattijuopumus

A oli kuljettanut yleisillä teillä moottoripyörää nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus oli ollut 3,14 promillea. A oli menettänyt moottoripyöränsä hallinnan ja suistunut ajoradalta kevyen liikenteen väylälle. A tuomittiin törkeästä rattijuopumuksesta ja liikenneturvallisuuden vaarantamisesta viiden kuukauden ehdottomaan vankeusrangaistukseen. A:n rikosten vakavuus ja A:n syyllisyys edellyttivät ehdottoman vankeusrangaistuksen tuomitsemista siitä huolimatta, että A:ta ei ollut aikaisemmin rikoksesta rekisteröity. (Ään.)

RL 6 luku 3 §
RL 6 luku 4 §
RL 6 luku 9 § 1 mom

► KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallinto-asiat

KHO:2018:153

Asiakirjajulkisuus – Viestintäsuunnitelma – Kunnan viestintä – Yksityinen liikesalaisuus

Asiassa oli kysymys siitä, sisälsikö asiakirjapyyntöön kohteena ollut yksityisen yhtiön kaupungin toi-

meksiannosta laatima kaupungin kehittämishanketta koskeva viestintäsuunnitelma julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan perusteella salassa pidettäviä tietoja vai oliko se julkinen asiakirja.

Viranomaisen on julkisuuslain 20 §:n 2 momentin perusteella ja kunnan kuntalain 29 §:n 1 momentissa tarkoitettu tavoin tiedotettava toiminnastaan. Tähän nähden yksityisen toimijan kunnan toimeksiannon perusteella laatiman viestintäsuunnitelman voidaan ainoastaan poikkeuksellisesti katsoa sisältävän suunnitelman laatijan yksityisiä liikesalaisuuksia tai muulla perusteella salassa pidettäviä tietoja.

Viestintäsuunnitelma ei sisällynyt yksittäin tai kokonaisuutena sellaisia suunnitelman laatimista, ideoita, strategioita, viestintämenetelmiä, viestinnän toteuttamista tai muitakaan seikkoja koskevia tietoja, jotka olisivat osoittaneet alan tavanomaisesta tieto- ja taitotasosta poikkeavaa erityistä innovatiivisuutta. Sen ei myöskään voitu arvioida poikkeavan erityisellä tavalla viranomaisten itsensä laatimista viestintäsuunnitelmista.

Arvioitaessa sitä, voitiinko viestintäsuunnitelman katsoa sisältävän laatijansa yksityisiä liikesalaisuuksia, oli lisäksi otettava huomioon, että kunnalla on lakisääteinen velvollisuus viestiä toiminnastaan ja että suunnitelma koski kaupungin oloissa erittäin merkittävää kehittämishanketta, johon sekä sinänsä että sitä koskevan viestinnän toteuttamiseen kohdistui huomattava yleinen tiedonsaanti-intressi. Viestintäsuunnitelman ei voitu katsoa sisältävän sen laatijan yksityisiä liikesalaisuuksia.

Suomen perustuslaki 12 § 2 momentti
Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki (julkisuuslaki) 1 § 1 momentti, 3 §, 9 § 1 momentti, 10 §, 20 § 2 momentti ja 24 § 1 momentti 20 kohta
Kuntalaki (365/1995) 29 §
1 momentti Kuntalaki (410/2015) 29 § 1 momentti

KHO:2018:154

Asiakirjajulkisuus – Virkamiesoikeudellinen päätös – Henkilölle tuomittua rangaistusta

koskeva tieto – Nimikirjalain soveltaminen

Asiassa oli kysymys siitä, olivatko määräaikaista virantoimituksesta erottamista ja virantoimituksesta pidättämistä koskeviin viranomaisen päätöksiin sisällytetyt tiedot henkilölle tuomitusta rangaistuksesta eli käräjäoikeuden tuomiosta rikosnimikkeineen ja rangaistuksiineen julkisia vai salassa pidettäviä. Rikosasia ja siitä annettu tuomio olivat muodostaneet perustan virkamiehen määräaikaiselle virantoimituksesta erottamiselle ja lisäksi ne olivat olleet taustatekijöinä virantoimituksesta pidättämistä harkittaessa.

Tällaisten virkamiesoikeudellisten päätösten luovuttamisessa ei ollut kysymys nimikirjalain 6 §:ssä tarkoitettua nimikirjaan tallettujen tai muutoin henkilöstöasioiden hoitamiseksi viranomaisella olevien tietojen luovuttamisesta. Sanottu koski myös viranomaisella henkilöstöasioiden hoitamiseksi olevia yksittäisiä tietoja niiden tultua sisällytetyiksi osiksi nyt käsillä olevan kaltaisia virkamiesoikeudellisia päätöksiä. Tällöin myöskään nimikirjalain 7 §:n 1 momentin säännös, jonka mukaan tieto tuomitusta rangaistuksesta on pidettävä salassa, ei tullut sovellettavaksi. Päätösten ja niihin sisällytettujen tietojen julkisuus ja salassa pidettävyys määräytyi siten yksinomaan julkisuuslaissa säädetyn perusteella.

Vaikka käräjäoikeuden rikosasiassa antama tuomio ei sinänsä lähtökohtaisesti ole salassa pidettävä asiakirja, julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 28 kohdasta johtuu nimikirjalain 7 §:ää vastaavalla tavalla, että käräjäoikeuden tuomio ei hallintoviranomaisen hallussa olevana ole yleensä sellaisenaan yleisöjulkinen asiakirja. Suomen perustuslain 12 §:n 2 momentista ja julkisuuslain 1 §:n 1 momentista ilmenevä julkisuusperiaate ja julkisuuslain 3 §:stä ilmenevä lain tarkoitus huomioon ottaen julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 28 kohdan sanamuotoa ei ollut kuitenkaan perusteltua tulkita laaventavasti. Viranomaisen virkamiesoikeudellinen päätös ei julkisuuslain perusteella ole pääsääntöisesti salassa pidettävä. Tällaiseen päätökseen sisällytettynä ja siihen olennaisesti liittyvinä tietoja käräjäoikeuden tuomiosta ei voitu pitää julkisuus-

lain 24 §:n 1 momentin 28 kohdan perusteella salassa pidettävinä ottaen huomioon säännöksen tarkoitus ja sitä koskeva edellä mainittu tulkintaohje. Sanotut tiedot eivät olleet salassa pidettäviä muullaakaan perusteella.

Suomen perustuslaki 12 § 2 momentti
Nimikirjalaki 1 § 1 momentti, 6 § ja 7 §
Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki (julkisuuslaki) 1 § 1 momentti, 3 §, 9 § 1 momentti, 10 § ja 24 § 1 momentti 28 kohta

KHO:2018:156

Lastensuojelu – Huostaanotto ja sijaishuoltoon sijoittaminen – Lapsen puhevalta – Lapsen esittämä vaatimus suullisen käsittelyn toimittamisesta – Suullisen käsittelyn toimittamista koskeva prosessuaalinen oikeus – Lapsen kuuleminen ja mielihyvän selvittäminen

Hallinto-oikeudessa oli ollut kyse A:n ja B:n lapsen, tuolloin 14-vuotiaan C:n huostaanottoa ja sijaishuoltoon sijoittamista koskevan hakemuksen käsittelystä. A ja B eivät olleet heitä sosiaalitoimessa kuultaessa vastustaneet huostaanottoa, mutta C oli itse vastustanut sitä. C oli hallinto-oikeudelle toimittamassaan selityksessä ilmoittanut haluavansa, että asiassa toimitetaan suullinen käsittely, jotta hän voisi keskustella asiasta perusteellisesti. Selityksessään C oli ilmoittanut haluavansa, että suullisessa käsittelystä olisivat läsnä hänen itsensä lisäksi hänen isänsä, isän puoliso ja ohjaaja. Hän oli kertonut pitävänsä enemmän puhumisesta kuin kirjoittamisesta ja haluavansa saada selvitystä huostaanottoasiasta.

Hallinto-oikeus oli lähettänyt C:lle kirjeen, jossa kerrottiin lapsen mielipiteen selvittämisen tarkoituksesta ja ilmoitettiin, että hallinto-oikeus voi tulla C:n sijaishuolto- paikkaan kuulemaan tätä, mikäli tämä niin toivoo. C ei ollut vastannut kirjeeseen. Hallinto-oikeus oli hylännyt C:n vaatimuksen suullisen käsittelyn toimittamisesta ja hyväksynyt hakemuksen hänen ottamisestaan X:n kaupungin sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen huostaan.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että tuolloin 14-vuotias C oli huostaanottoaan ja sijaishuoltoon sijoittamistaan koskevaa asiaa hallinto-oikeudessa käsiteltäessä käyttänyt erikseen omaa puhevaltaansa huoltajanaan toimineen isänsä ohella. Hänellä oli siten ollut itsenäinen oikeus vaatia häntä itseään koskeneessa asiassa suullisen käsittelyn toimittamista asiaa ensi asteen tuomioistuimena käsitelleessä hallinto-oikeudessa. Suullisen käsittelyn toimittamista koskeva prosessuaalinen oikeus on erityisen merkittävä perhe-elämän suojaan vakavasti puuttuvassa asiassa kuten lapsen huostaanottoa koskevassa asiassa, jossa lapsi itse oli vastustanut huostaanottoa. Lapsen mielipiteen selvittäminen lastensuojelulain 20 §:n nojalla ei menettelyllisesti korvaa tai vastaa suullisen käsittelyn toimittamista koskevaa oikeutta.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että C oli riittävän selvästi hallinto-oikeudessa ilmaissut suullisen käsittelyn toimittamista koskevan vaatimuksensa. Hän oli myös erikseen perustellut vaatimustaan suullisen käsittelyn toimittamiseen keskeisesti liittyvillä, asian käsittelyn välittömyyttä ja siten oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeita koskevilla syillä. C:llä ei ollut asiaa hallinto-oikeudessa käsiteltäessä ollut oikeudenkäyntiavustajaa. Hallinto-oikeus ei ollut voinut hylätä C:n vaatimusta suullisen käsittelyn toimittamisesta ilmeisen perusteettomana.

Lastensuojelulaki 21 § ja 40 §
Hallintolainkäyttölaki 37 § 1 momentti sekä 38 § 1 ja 3 momentti

KHO:2018:157

Lääkevalmisteen korvattavuus – Peruskorvattavuus – Hoidollinen arvo – Uusi vaikuttava aine – Vakava sairaus – Harvinaislääke – Pieni potilasmäärä – Ehdollinen myyntilupa

Korkein hallinto-oikeus hylkäsi valituksen lääkkeiden hintalautakunnan (HILA) päätöksestä, jolla Translarna-valmisteen peruskorvattavuuden ja kohtuullisen tukkuhinnan vahvistamista koskeva hakemus oli hylätty. HILA oli katsonut, ettei käytettävissä olleen tutkimustiedon perusteella ollut riittävää näyttöä siitä, että valmis-

teen hoidollinen arvo dystrofiiniin geenin nonsense-mutaatiosta johtuvan Duchennen lihasdystrofian hoidossa olisi sairausvakuutuslain 6 luvun 5 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla vähäistä suurempi.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että sairausvakuutuslain 6 luvun 5 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua hoidollisen arvon vähäisyydestä oli kysymys silloin, kun lääkevalmisteella ei saatu aikaan todellista muutosta vakuutetun terveydentilaan, sekä tilanteessa, jossa lääkevalmisteella ei voitu katsoa sitä koskevaan tutkimustietoon liittyvän epävarmuuden vuoksi olevan vähäistä suurempaa hoidollista arvoa. Selvittämistä vastuu valmisteen hoidollisesta arvosta oli sairausvakuutuslain 6 luvun 4 §:n 2 momentin 1 kohdan nojalla hakijalla.

Korkein hallinto-oikeus totesi lääkevalmisteen hoidollisen arvon viittaavan ensisijaisesti sen lääketieteellisesti arvioiden myönteiseen hoidolliseen arvoon. Lääkevalmistelle ehdotettu tukkuhinta ei sisällynyt sairausvakuutuslain 6 luvun 5 §:n mukaisiin peruskorvattavuuden arviointiedellytyksiin. Lääkevalmisteen peruskorvattavuutta arvioitaessa merkitystä ei siis annettu sen käytöstä aiheutuvien kustannusten korkeudelle.

HILA oli asiassa esitetyn selvityksen perusteella kokonaisuutena arvioituna voinut katsoa valituksenalaisen päätöksen tekemisen aikaan jääneen osoittamatta, että Translarna-valmisteella saataisiin aikaan todellista muutosta hakemuksessa tarkoitettun potilasryhmän terveydentilassa. HILA oli siten voinut pitää valmisteen osoitettua hoidollista arvoa vähäisenä.

Valmistelle myönnetystä ehdollisesta EU-myyntiluvasta ei itsessään johtunut, että valmisteen olisi katsottava täyttävän myös peruskorvattavuudelle säädetyt edellytykset. Myöskään valmistelle vahvistettu harvinaislääkestatus ei sinänsä osoittanut, että edellytykset sen sisällyttämiseksi lääkekorvausjärjestelmään täytyisivät.

Sairausvakuutuslaki 6 luku 4 § 2 momentti 1 kohta ja 5 § 2 momentti 2 kohta
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 141/2000 harvinaislääkkeistä
Hallintolaki 6 § ja 45 § 1 momentti
Neuvoston direktiivi 89/195/ETY

ihmisille tarkoitettujen lääkkeiden hintojen sääntelytoimenpiteiden avoimuudesta ja niiden soveltamisesta kansallisissa sairausvakuutusjärjestelmissä (avoimuusdirektiivi) 6 artikla 1 kohta 2 alakohta Vrt. KHO 2018:72

KHO:2018:159

Lastensuojelu – Huostaanotto ja sijaishuoltoon sijoittaminen – Lapsen kuuleminen – Alaikäinen 12 vuotta täyttänyt kehitysvammainen lapsi

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli kysymys A:n ja B:n lapsen, nykyään 16-vuotiaan C:n huostaanottoa ja sijaishuoltoon sijoittamista koskevan valituksen käsittelystä. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa valittajina olivat huoltajat A ja B. C:llä oli todettu vaikea-asteinen kehitysvamma ja autismi. Hän ei puhunut, vaan ilmaisi itseään elein ja osoittelemalla esineitä ja asioita. Kysymys oli muun ohella siitä, oliko C:tä kuultava korkeimmassa hallinto-oikeudessa hänen vanhempiansa valituksen johdosta.

Lastensuojelulaissa tai muussakaan laissa ei ole asianosaisen kuulemista täsmentävää säännöstä sen tilanteen varalta, että 12 vuotta täyttänyt, mutta alle 18-vuotias henkilö ei kykene ymmärtämään itseään koskevan lastensuojeluasian merkitystä. Hallintolain 14 §:n 2 momentista ja hallintolainkäyttölain 18 §:n 2 momentista sen sijaan ilmenee, että 18 vuotta täyttänyt vajaavaltainen voi yksin käyttää puhevaltaansa henkilöään koskevassa asiassa sillä edellytyksellä, että hän kykenee ymmärtämään asian merkityksen.

C:n kehitysvammasta saadun selvityksen perusteella hän ei kyennyt ymmärtämään huostaanottoaan ja sijaishuoltoon sijoittamistaan koskevan asian merkitystä eikä siten myöskään vanhempiensa korkeimmalle hallinto-oikeudelle asiassa tekemän valituksen merkitystä.

Kun otettiin huomioon lastensuojelulain 4 §:n 1 momentin viimeinen virke, lastensuojelulain 21 § ja hallintolainkäyttölain 34 §:n 2 momentti, korkein hallinto-oikeus ratkaisi asian kuulematta C:tä hänen vanhempiensa valituksen johdosta. Tämän vuoksi C:lle ei ollut myöskään tarpeen määrätä lastensuojelulain 87 §:ssä tarkoitettua

oikeudenkäyntiavustajaa. Sen lisäksi, mitä lastensuojelulain 21 §:ssä säädetään kaksitoista vuotta täyttäneen alaikäisen lapsen oikeudesta käyttää puhevaltaansa, alaikäisen lapsen edunvalvojina olevat huoltajat käyttävät oikeudenkäynnissä hallintolainkäyttölain 17 §:n mukaan alaikäisen lapsen puhevaltaa. Kun asiassa ei ollut ilmennyt C:n ja hänen huoltajiensa välistä eturistiriitaa, C:lle ei ollut tarpeen määrätä huoltajien esteellisyyden vuoksi myöskään hallintolainkäyttölain 19 a §:ssä tarkoitettua edunvalvojaa oikeudenkäyntiä varten. Lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen 12 artiklan 1 ja 2 kappale eivät antaneet aihetta arvioida asiaa toisin.

Lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus 12 artikla 1 ja 2 kappale Suomen perustuslaki 6 § 3 momentti
Lastensuojelulaki 4 § 1 momentti, 20 § 2 momentti, 21 § ja 87 § 1 momentti
Hallintolainkäyttölaki 17 §, 18 § 2 momentti, 19 a § 1 momentti, 34 § 1 ja 2 momentti
Hallintolaki 14 § 2 momentti, 34 § 1 momentti ja 2 momentin 5 kohta

KHO:2018:162

Tietosuoja – Tietosuojavaltuutettu – Tarkastuspyyntö – Viranomaisen ohjaus – Valituskelpoisuus – Valitus – Prosessuaalinen kantelu – Hallintokantelu

A oli tietosuojavaltuutetulle sähköpostitse lähettämässään tarkastuspyynnössä pyytänyt, että tietosuojavaltuutettu tarkastaisi A:ta koskevien tietojen lainmukaisuuden selaisissa pyynnössä tarkemmin yksilöidyissä muiden ohella poliisin ja tullin rekistereissä, joihin A:lla ei ollut henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 44 §:ssä tarkoitettua tarkastusoikeutta.

Tietosuojavaltuutettu ei ollut ottanut A:n pyyntöä käsiteltäväkseen. Tietosuojavaltuutettu oli A:n pyynnön johdosta antamallaan vastauksella ohjannut A:ta tekemään tarkastusoikeuden käyttöä koskevan pyynnön henkilökohtaisesti poliisin tai tullin toimipaikassa sekä todennut, että asian käsitteily tietosuojavaltuutetun toimistossa oli päättynyt.

A teki tietosuojavaltuutetun vastauksen johdosta hallinto-

keudelle kantelun, jossa hän vaati tietosuojavaltuutetun ratkaisun poistamista ja asian palauttamista tietosuojavaltuutetun ratkaistavaksi sähköpostitse tehdyn pyynnön perusteella. Hallinto-oikeus tutki A:n vireille saattaman asian kantelun sijaan valituksena ja palautti asian tietosuojavaltuutetulle uudelleen käsiteltäväksi.

Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa tietosuojavaltuutetun valituksesta ratkaistavana erityisesti, oliko tietosuojavaltuutetun A:lle antama vastaus valituskelpoinen päätös.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että A:lle oli tietosuojavaltuutetun vastauksella annettu ohjaus siitä, mitä menettelyä oli noudatettava esittäessä tietosuojavaltuutetulle pyyntö rekisteröidyn tarkastusoikeuden käyttämiseksi. A:n tekemää pyyntöä ei ollut mainitulla vastauksella ratkaistu tai jätetty tutkimatta. Tietosuojavaltuutetun vastaus ei siten ollut hallintolainkäyttölain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu päätös, johon olisi voinut hakea valittamalla muutosta. Hallinto-oikeuden päätös oli näin ollen kumottava siltä osin kuin hallinto-oikeus oli tutkinut A:n vireille saattaman asian valituksena, ja A:n vireille saattama asia oli jätettävä valituksena tutkimatta.

Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa 45 §
Hallintolainkäyttölaki 6 § 2 momentti

KHO:2018:164

Asiakirjajulkisuus – Julkisuuslain soveltamisala – Kunnan tytäryhteisö – Kunnan omistama osakeyhtiö – Kunnan omistajaohjaus – Kunnan sisäinen tarkastus

Kaupungille osoitettu asiakirjapyyntö koski muistioita, jotka oli laadittu kaupungin omistajaohjaustoiminnan ja siihen liittyvän sisäisen tarkastuksen yhteydessä. Muistioissa tarkastellut kysymykset liittyivät eräisiin kaupungin kokonaan omistaman osakeyhtiön eli kaupungin tytäryhteisön tekemiin palveluhankintoihin.

Julkisuuslain 4 §:n perusteella mainittua lakia ei sovelleta kunnan omistamiin yhtiöihin elleivät ne hoida julkista tehtävää ja käytä julkista valtaa. Kysymyksessä oleva

kaupungin tytäryhteisö ei ollut sellainen julkisuuslaissa tarkoitettu viranomainen tai muu taho, jonka hallussa oleviin asiakirjoihin niitä siltä pyydettyä sovellettaisiin mainittua lakia.

Asiakirjoja ei kuitenkaan ollut pyydetty sanotulta tytäryhteisöltä vaan kaupungilta, jonka hallussa pyydetty muistiot olivat. Kunta toimii viranomaisen ominaisuudessa siinäkin yhteydessä kun se harjoittaa omistajaohjaustoimintaa ja ryhtyy tähän liittyen sisäiseen tarkastustoimintaan. Näin ollen asiakirjapyynnössä tarkoitettujen muistiot kuuluivat julkisuuslain soveltamisalan piiriin, vaikka ne sisälsivätkin kaupungin tytäryhteisöä koskevia tietoja.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (julkisuuslaki) 4 ja 5 §

KHO:2018:165

Ulkomaalaisasia – Kansainvälinen suojelu – Pakolaisaseman peruuttaminen – Kiintiöpakolainen – Kiintiövalinnassa annettujen tietojen merkitys

Kongon demokraattisen tasavallan kansalaiselle A:lle oli 1990-luvun puolivälissä myönnetty pakolaisasema prima facie -perusteella hänen etnisen taustansa ja hänen kotialueellaan Pohjois-Kivussa vallinneen turvallisuustilanteen perusteella. Sittemmin A otettiin Suomeen Ruandasta UNHCR:n tarjoamana pakolaisena vuoden 2012 pakolaiskiintiössä Woman at risk -kategoriansa.

Maahanmuuttovirasto peruutti A:n pakolaisaseman sekä pakolaisen matkustusasiakirjan katsoen, että A oli kiintiövalinnassa antanut vääriä tietoja olosuhteistaan turvapaikkamaassa. Tiedot koskivat A:n seurustelusuhdetta ja avioliittoaikeita, joiden valossa hänen ei voitu katsoa olleen yksinäinen nainen vailla miespuolista suojelijaa. Hallinto-oikeus kumosi Maahanmuuttoviraston päätöksen sillä perusteella, ettei mainituilla tiedoilla ollut katsottavaa olleen vaikutusta UNHCR:n arvioon A:n turvapaikan tarpeesta suhteessa kotimaahansa.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että uudelleensijoittamista koskevassa menettelyssä ei määritetä henkilön pakolaisasemaa. Sen tarkoituksena on arvioida pako-

laisen tilannetta turvapaikka-
maassa ja tunnistaa haavoittu-
vimpiin ryhmiin kuuluvia pako-
laisia.

UNHCR:n tunnustama pako-
laisasema ei sinänsä sido Suomen
viranomaisia. Maahanmuuttovi-
rasto voi peruuttaa myös kiintiö-
pakolaisena Suomeen tulleen hen-
kilön pakolaisaseman ulkomaal-
aislain 108 §:n 1 momentissa sää-
dettyjen edellytysten täyttyessä.
Kansainvälisen suojelun tarve, ja
siten myös suojeluaseman peruut-
taminen, oli kuitenkin tutkittava
suhteessa henkilön kansalaisuus-
valtioon. Pakolaisasemaa ei siten
voinut peruuttaa sillä perusteella,
että henkilö oli antanut vääriä tie-
toja olosuhteistaan turvapaikka-
maassa, ellei samalla osoitettu,
että hän oli myös kansainvälistä
suojelua hakiessaan mainitussa
säännöksessä tarkoitettulla tavalla
antanut itsestään vääriä tietoja tai
salannut tietoja. Asiassa ilmeni,
että A ei edelleenkään voi asettua
kotialueelleen siellä vallitsevan
heikon turvallisuustilanteen
vuoksi. Maahanmuuttoviraston
valitus hylättiin.

Ulkomaalaislaki 3, 90, 92, 106 ja
108 §
Direktiivi 2011/95/EU vaatimuk-
sista kolmansien maiden kansalais-
ten ja kansalaisuudettomien henki-
löiden määrittelemiseksi kansain-
välistä suojelua saaviksi henkilöik-
si, pakolaisten ja henkilöiden, jotka
voivat saada toissijaista suojelua,
yhdennukaiselle asemalle sekä
myönnetyn suojelun sisällölle (uu-
delleenlaadittu määritelmädirek-
tiivi) 14 artikla 3 kohta

KHO:2018:174

**Kunnallinen viranhaltija – Maa-
seutuhallinnon yhteistoiminta-
alueen muodostaminen – Liik-
keenluovutus – Viranhaltijan
siirtymistä koskeva epäselvyys –
Viran lakkauttaminen – Palve-
lussuhteen jatkumisen vahvista-
minen – Hallintoriita**

X:n kaupungin kehitysjohtaja oli
vuonna 2010 tehdyllä päätöksellä
muuttanut A:n kehitys suunnitelli-
jan viranhoidonvelvoitteen koske-
maan myös kaupungin maaseutu-
toimiston tehtäviä. Päätöksen mu-
kaan A:n työaika jakautui kehitys-
suunnittelijan tehtävän ja uuden
tehtävän kesken suhteessa 40 ja

60 prosenttia. Korkein hallinto-
oikeus kumosi sittemmin 8.4.2013
antamallaan päätöksellä virantoi-
mitusvelvoitteen muuttamisen
lainvastaisena.

X:n kaupunginhallitus päätti
17.2.2012 eli ennen korkeimman
hallinto-oikeuden päätöksen
antamista lakkauttaa kehitys suun-
nittelijan viran vuoden 2013 alusta,
koska kuntien välisen yhteistoimin-
tasopimuksen mukaan A siirtyi
mainitusta ajankohdasta maaseutu-
hallinnon uudelleen järjestelyssä
60-prosenttisesti järjestelyn isäntä-
kunnan Y:n palvelukseen.

Hallinto-oikeus kumosi A:n va-
lituksesta kehitys suunnittelijan vi-
ran lakkauttamista koskevan pää-
töksen sekä A:n tätä koskevan oi-
kaisuvaatimuksen hylkäävän pää-
töksen. Hallinto-oikeus vahvisti
samalla A:n hallintoriitana teke-
mästä hakemuksesta, että A:n vir-
kasuhde X:n kaupunkiin oli jatku-
nut myös 1.1.2013 alkaen.

Korkein hallinto-oikeus hylkäsi
X:n kaupungin valituksen ja pysyt-
ti hallinto-oikeuden päätöksen
loputuloksen.

Korkeimman hallinto-oikeuden
perustelujen mukaan maaseutu-
hallinnon järjestämisestä kunnissa
annetun lain 14 §:n nojalla oli sel-
vää, että henkilöstön aseman kan-
nalta maaseutuhallinnon uudel-
leen järjestelyssä oli kysymys kun-
nallisesta viranhaltijasta annetun
lain 25 §:ssä tarkoitettua liikkeen-
luovutuksesta. Liikkeenluovutus-
sessa luovutuksensaajan palveluk-
seen siirtyvä henkilöstö määräytyi
sen perusteella, sisältyivätkö hei-
dän tehtävänsä luovutuksen koh-
teena olevaan toiminnalliseen ko-
konaisuuteen. Kun luovutuksen
kohteena oli vain liikkeen osa, läh-
tökohtana oli, että siirtyminen kos-
ki luovutettavaan osaan kuuluvaa
henkilöstöä. Viranhaltijan kuulu-
mista luovutettavaan toiminnalli-
seen kokonaisuuteen ei voitu arvi-
oida vain kiinnittämällä huomiota
tämän hoitamien työtehtävien pro-
sentuaaliseen osuuteen.

A:n kehitys suunnittelijan viran
asemaa ei ollut vuonna 2010 muu-
tettu kaupungin organisaatioissa.
A:n pääasiallinen esimies oli edel-
leen kehitysjohtaja. Päätös viran-
toimitusvelvollisuuden muuttami-
sista ei ollut liikkeenluovutuksen
ajankohtana lainvoimainen, ja pää-
tös tuli myöhemmin kumotuksi.
Maaseutuhallinnon järjestämiseen

liittyvässä henkilöstösopimukses-
sa ei ollut myöskään määritelty
A:n asemaa. Sopimuksesta ei il-
mennyt, että kehitys suunnittelijan
viran haltijan oli tarkoitus kuulua
liikkeen luovutuksen piiriin, vaika
sopimuksessa oli muutoin mai-
nittu siirtyvä henkilöstö nimineen
ja tehtävineen. Muusta esitetystä
asiakirjaselvityksestä kävi ilmi,
että X:n kaupungilla ja Y:n kunnal-
la oli A:n siirtymisestä liikkeen-
luovutuksessa eriävät käsitykset,
eikä Y:n kunta ollut ottanut A:ta
palvelukseensa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi,
että A:n asema edellä tarkoitetuissa
oloissa oli muodostunut viran-
haltijan palvelusuhdeturvan nä-
kökulmasta oikeudellisesti kestä-
mättömäksi liikkeenluovutuksen
kummankin osapuolen katsoessa,
ettei A kuulu sen palvelukseen.
Kun otettiin huomioon, että A:n
kuulumista X:n kaupungin Y:n
kunnalle luovuttamaan toiminnal-
liseen kokonaisuuteen ei voitu pi-
tää selvänä hänen virkansa ase-
masta ja virkatehtävistään saadun
selvityksen perusteella, X:n kau-
pungin ei voitu katsoa liikkeenluo-
vutuksesta huolimatta vapautu-
neen velvollisuuksistaan A:n työn-
antajana. Koska A:n virkasuhdetta
ei ollut 1.1.2013 mennessä irtisa-
nottu tai muullakaan tavalla pää-
tetty, virkasuhde oli jatkunut
1.1.2013 lähtien. Se seikka, että
A:lle oli sittemmin myönnetty van-
huuseläke 1.1.2013 alkaen, ei näis-
sä oloissa antanut syytä arvioida
asiaa toisin. Kun A:lla oli ollut
asiassa oikeussuojan tarve, hallin-
to-oikeuden oli tullut hänen vaati-
muksestaan hallintoriita-asiana
vahvistaa virkasuhteen voimassa-
olo 1.1.2013 alkaen.

Edellä todetusta seurasi, että
A:n kehitys suunnittelijan virkaa ei
ollut myöskään voitu lakkauttaa
sillä perusteella, että se oli tullut
maaseutuhallinnon järjestämisen
yhteistoimintasopimukseen ja sii-
hen liittyvään henkilöstösopimuk-
seen perustuvan liikkeenluovu-
tuksen johdosta avoimeksi
1.1.2013 alkaen kuntalain (365/
1995) 45 §:n 2 momentissa tarkoite-
tulla tavalla.

Laki kunnallisesta viranhaltijasta
11 § ja 25 § 1 ja 2 momentti
Laki maaseutuhallinnon järjestä-
misestä kunnissa 4 §, 6 § ja 14 §
Kuntalaki (365/1995) 45 §
Hallintolainkäyttölaki 69 §

KHO:2018:175

Julkinen hankinta – Markkinaoikeuden määräämä väliaikainen täytäntöönpanokielto – Valituslupa-asia – Tarjouskilpailun voittajan kuulematta jättäminen markkinaoikeudessa – Menettelyvirhe

Asiassa oli kysymys kansallisen kynnysarvon ylittävästä hankinnasta, jossa muutoksenhaulla ei lähtökohtaisesti ollut vaikutusta hankintasopimuksen tekemiseen. Markkinaoikeus oli muutoksenhaun kohteena olevalla välipäätöksellään kieltänyt hankintayksikköä asettamansa sakon uhalla väliaikaisesti tekemästä hankintasopimusta tai muutoinkaan panemasta täytäntöön hankintayksikön tekemää hankintapäätöstä. Kielto oli määrätty olemaan voimassa siihen saakka, kunnes asia ratkaistaan tai asiassa toisin määrätään. Kuultuaan asiassa hankintayksikköä markkinaoikeus oli tehnyt päätöksensä varaamatta tarjouskilpailun voittaneelle yhtiölle tilaisuutta lausua markkinaoikeuteen valittaneen yhtiön esittämästä täytäntöönpanokieltoa koskevasta vaatimuksesta. Asiassa ei ollut kysymys sellaisesta kiireellisestä tilanteesta, ettei yhtiötä olisi voitu kuulla samalla, kun hankintayksikköä kuultiin.

Kun otettiin huomioon asianosaisen kuulemista koskeva hallintolainkäyttölain 34 §, korkein hallinto-oikeus katsoi markkinaoikeuden menetelleen virheellisesti, kun se ei ollut kuullut tarjouskilpailun voittanutta yhtiötä. Koska yhtiö oli kuitenkin voittanut korkeimmassa hallinto-oikeudessa ilmaista kantansa markkinaoikeuden määräämään väliaikaiseen täytäntöönpanokieltoon, asiaa ei ollut syytä mainitun menettelyvirheen vuoksi palauttaa markkinaoikeudelle, eikä muutoksenhaun kohteena ollutta markkinaoikeuden välipäätöstä ollut tällä perusteella myöskään syytä kumota.

Asiassa ei ollut korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetty sellaisia perusteita, että markkinaoikeuden välipäätöstä olisi ollut syytä muuttaa huomioon ottaen myös se, että pääasian käsittely oli markkinaoikeudessa kesken.

Korkein hallinto-oikeus totesi lisäksi, että täytäntöönpanon väli-

aikaista kieltämistä koskeva asia voitiin ottaa markkinaoikeudessa tarvittaessa uudelleen käsiteltäväksi.

Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 150 §, 151 §, 165 § ja 167 §
Hallintolainkäyttölaki 34 § 1 ja 2 momentti

KHO:2018:176

Kuntien välinen hallintoriita – Lastensuojelun vai kehitysvammahuollon kustannukset – Jälkihuollon sisältö – Laitoshoidon – Kotikunnan muuttuminen

Vuonna 2000 syntynyt A oli ollut Y:n kunnan perusturvalautakunnan huostassa 1.11.2007–1.2.2010. Huostaanoton ja sijoituksen aikana ilmeni, että A tarvitsee pitkäaikaisesti kehitysvammaisten tukitoimia ja kuntoutusta. A:n hoito keskitettiin vuonna 2009 yliopistosairaalan kehitysvammapoliklinikalle.

Huostassapidon päättymisen jälkeen A aloitti 7.1.2012 erityishuolto-ohjelman mukaisen kehitysvammaisille tarkoitetun laitoshoidon Z:n kuntoutuskeskuksessa. A:n äiti B muutti lapsineen 16.1.2013 Y:n kunnasta X:n kaupunkiin. A:n laitoshoidon jatkui, mutta myös hänen kotikuntansa muuttui mainitusta ajankohdasta lukien Y:n kunnasta X:n kaupunkiin. X:n kaupunki jatkoi A:n pitkäaikaista laitoshoidon Z:n kuntoutuskeskuksessa 16.1.2013 vahvistetun kehitysvammaisten erityishuolto-ohjelman mukaisesti.

X:n kaupunki vaati hallintoriitahakemuksessaan Y:n kunnan velvoittamista korvaamaan X:n kaupungille A:n laitoshoidosta aiheutuneet kustannukset 16.1.2013 alkaen ensisijaisesti lastensuojelulain 16a §:n nojalla. Toissijaisesti kustannusten korvaamista vaadittiin sosiaalihuoltolain (710/1987) 16a §:n (1378/2010) ja 42 b §:n (1378/2010) nojalla.

Hallinto-oikeus hylkäsi X:n kaupungin hakemuksen ja korkein hallinto-oikeus X:n kaupungin valituksen. Korkein hallinto-oikeus pysytti hallinto-oikeuden päätöksen perusteluineen.

Hallinto-oikeuden päätöksen perustelujen mukaan A:n laitoshoidon tarve tammikuusta 2012 lähtien oli perustunut hänen kehitysvammaisuuteensa. Laitoshoidon

oli järjestetty hänelle erityishuolto-ohjelman perusteella. A:n kehitysvammalaitoksessa saama hoito ei perustunut lastensuojelun tarpeeseen, eikä kysymys ollut tältä osin lastensuojelulaisesta tarkoitettusta jälkihuollosta. Y:n kunta ei täten ollut lastensuojelulain 16a §:n perusteella velvollinen korvaamaan X:n kaupungille A:n laitoshoidosta Z:n kuntoutuskeskuksessa 16.1.2013 lukien aiheutuneita kustannuksia.

A oli 12-vuotias perheen muuttaessa X:n kaupunkiin tammikuussa 2013. A oli tuolloin laitoshoidossa kehitysvammaisuutensa vuoksi Z:n kuntoutuskeskuksessa. Kun otettiin huomioon A:n nuori ikä sekä se, että kotikuntalain 2 §:n mukaan henkilön kotikunta on se kunta, johon hänellä on muun ohella perhesuhteensa perusteella kiintein yhteys, asiassa ei ollut kysymys aikaisemmin voimassa olleen sosiaalihuoltolain (710/1987) 16a §:ssä (1378/2010) tarkoitettua tilanteesta. X:n kaupungilla ei ollut siten myöskään mainitun lain 42b §:n (1378/2010) perusteella oikeutta saada A:n laitoshoidosta korvausta Y:n kunnalta.

Lastensuojelulaki 16a § 1 momentti, 75 § 1 momentti ja 76 § 1 momentti
Sosiaalihuoltolaki (710/1987) 16a § (1378/2010) ja 42 b § (1378/2010) 1 momentti
Kotikuntalaki 2 §

Ympäristöasiat

KHO:2018:172

Jätelaki – Jätteenkuljetusrekisteri – Kuntien omistama jätehuolto-yhtiö – Tehtävien siirtäminen jätehuolto-yhtiölle – Perustuslaki – Julkinen hallinto-tehtävä – Julkisen vallan käyttö

Alueellinen jätelautakunta oli päättänyt tilata jätteenkuljetusrekisterin perustamiseen ja tietojen keräämiseen liittyvät erikseen mainitut tehtävät kuntien omistamalta jätehuolto-yhtiöltä. Päätöksen liitteenä olleen sopimusluonnoksen mukaan jätehuolto-yhtiö muun ohella vastasi lautakunnan toimittaman kuljetusrekisterin ylläpitoa varten tarvittavan tietoaineiston siirtämisestä ja järjestämisestä sähköiseen rekisteriohjelmaan sekä täydentä-

vän tietoaineiston keräämisestä. Hallinto-oikeus oli hylännyt paikallisten jätteenkuljetusryttäjien valituksen päätöksestä.

Korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden ja jätelautakunnan päätökset. Jätelain 39 §:n 2 momentin ja 143 §:n 1 momentin mukaan jätehuoltoviranomaisen tehtävänä on merkitä jätteenkuljetajilta saadut tiedot jätteenkuljetusrekisteriin sekä ylläpitää rekisteriä. Kun otettiin huomioon mainitun rekisterin valvonnallinen tarkoitus ja se, että rekisterin ylläpito oli säädetty jätehuoltoviranomaisen tehtäväksi, rekisterin ylläpitoa oli pidettävä perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuna julkisena hallintotehtävänä. Kuntien omistamalle jätehuoltoyhtiölle siirrettävissä olevista tehtävistä oli säädetty tyhjentävästi jätelain 43 §:n 1 momentissa, eikä lainkohdassa ollut mainittu jätteenkuljetusrekisterin ylläpito-tehtävää tai siihen liittyvää muutaakaan tehtävää.

Osa jätelautakunnan päätöksen mukaan jäteyhtiöltä tilattavista tehtävistä oli luonteeltaan sellaisia hallinnollisia palvelutehtäviä, joita kunta voi hankkia kuntalain nojalla ilman, että ne siirretään yhtiölle jätelain 43 §:n 1 momentin perusteella. Lautakunnan päätöksen liitteenä olleen sopimusluonnoksen pohjalta ei kuitenkaan voitu riittävällä tavalla varmistua siitä, että täydentävän tiedon keräämiseen ei sisältynyt sellaisia tehtäviä, jotka kuuluvat yksinomaan jätehuoltoviranomaiselle. Jätelautakunnan päätöksen oli tämän vuoksi katsottava sisältävän sellaista tehtävien siirtoa, joka perustuslain 124 § huomioon ottaen ei ollut mahdollista jätelain 43 §:n 1 momentin nojalla.

Äänestys 4-1.

Perustuslaki 124 §
Kuntalaki (365/1995) 90 § (1375/2007) 2 momentti
Jätelaki 23 § 1 ja 2 momentti, 39 § 2 ja 3 momentti, 43 § 1 ja 2 momentti ja 143 §

Verotusasiat

KHO:2018:160

Lahjaverotus – Sukupolvenvaihdoshuojennus – Yrityksen käsite – Konserniin rinnastaminen

Asiassa oli ratkaistavana, voitiinko A:lle myöntää perintö- ja lahjave-

rolain 55 §:ssä tarkoitettu sukupolvenvaihdoshuojennus sillä perusteella, että A:n isältään B:lta vuonna 2011 lahjana saamiin X Oy:n osakkeisiin sisältyi osa perintö- ja lahjaverolain 55 §:ssä tarkoitettusta yrityksestä.

X Oy oli muodostunut vuonna 2002 Y Oy:n jakauduttua X Oy:ksi ja uudeksi Y Oy:ksi. Jakautumisessa X Oy:lle siirtyivät metsämaat ja kiinteistöt teollisuusrakennuksiin ja pääosa osakkeista. Uusi Y Oy jatkoi osittain entisen Y Oy:n sahausliiketoimintaa X Oy:n sille vuokraamalla maa-alueilla ja teollisuusrakennuksilla. X Oy:tä oli verotettu tuloverolain mukaan. X Oy:n tytäryhtiöistä ainoastaan Z Oy harjoitti elinkeinotoimintaa. Z Oy:n toiminta oli verovuonna 2011 ollut tappiollista ja yhtiön 302666 euron suuruinen liikevaihto oli muodostanut vain vähäisen osan X-konsernin mainitun vuoden liikevaihdosta 1379060 euroa. X Oy:tä ei siten voitu pitää perintö- ja lahjaverolain 55 §:ssä tarkoitettuna yrityksenä. Kun otettiin huomioon, ettei X Oy omistanut osaa jakautumisessa syntyneestä Y Oy:stä, joka ei kuulunut X-konserniin, asiaa ei myöskään ollut syytä arvioida toisin sen johdosta, että X Oy oli vuokrannut omistamansa maa-alueet ja teollisuusrakennukset Y Oy:lle ja että yhtiöissä oli osakkaina samoja luonnollisia henkilöitä.

Perintö- ja lahjaverolaki 55 § 1 momentti ja 57 §

KHO:2018:161

Kiinteistöverotus – Verotusarvon enimmäismäärä – Käypä arvo omistajan hallussa – Arvostamisperusteet – Tuottoarvo – Hankintahinta – Todennäköinen luovutushinta

A Oy:n omistaman entisen virastotalokiinteistön verotusarvoksi oli vahvistettu vuoden 2014 kiinteistöverotuksessa 3577166 euroa. A Oy oli vuonna 2013 ostanut kiinteistön Suomen valtiolta 250000 euron kauppahinnalla ja harjoitti kiinteistöllä toimistotilojen vuokraustoimintaa. Asiassa oli ratkaistavana, ylittikö kiinteistön varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (arvostamislaki) mukaisen kaavamaisten laskentaperusteiden mukaisesti vahvistettu ve-

rotusarvo mainitun lain mukaisen käyvän arvon, joka on kiinteistön verotusarvon enimmäismäärä.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että arvostamislain 32 §:n 2 momentissa on ilmaistu kaksi vaihtoehtoista menetelmää käyvän arvon määrittämiseksi. Kumpaakin menetelmää käytettäessä kysymys on kiinteistön arvostamisesta sen yksilöllisten ominaisuuksien perusteella. Kiinteistön käypää arvoa omistajan hallussa osoittaa lähtökohtaisesti sen taloudellinen käyttöarvo omistajalleen siinä toiminnassa, jossa kiinteistöä käytetään. Siten vuokrauskäytössä olevan kiinteistön käypään arvoon vaikuttavat keskeisesti kiinteistöstä saatavissa olevat vuokratulot ja siitä aiheutuvat menot. Myös varsinkin arvostamishetkeä ajallisesti lähellä olevassa kiinteistön hankinnassa käytetty hankintahinta on yksi osoitus kiinteistön käyvästä arvosta omistajan hallussa.

Silloinkin, kun määritettävänä on omaisuuden arvo omistajan hallussa, merkitystä voi olla myös tiedolla siitä, mikä on kohteen todennäköinen luovutushinta.

Esillä olleissa olosuhteissa korkein hallinto-oikeus katsoi kiinteistön käyväksi arvoksi kiinteistöverotuksessa sen hankintahintaa korkeamman kokonaisarvon 400000 euroa.

Äänestys 2+1-2

Kiinteistöverolaki 15 § (811/2013)
Varojen arvostamisesta verotuksessa annettu laki 28 §, 29 § 1 ja 4 momentti, 30 § ja 32 §
Ks. myös KHO 2014:128

KHO:2018:163

Ennakkoratkaisu – Lahjaverotus – Sukupolvenvaihdoshuojennus – Yritysvarallisuus – Yritystointaan kuulumattomat varat – Maksuunpanematta jätettävän veron osan laskeminen

Lääkäri A harjoitti toimintaansa täysin omistamansa B Oy:n muodossa. A:n oli tarkoitus luovuttaa B Oy:n osakkeita 12,2 prosenttia kullekin alalle kouluttamattomalle ja sillä työskentelemättömälle lapselleen, jotka oli tarkoitus valita B Oy:n hallituksen jäseniksi. B Oy:n lääkitöimintää oli verotettu elinkeinotulon verottamisesta annetun lain nojalla ja vuokraus- ja sijoitustoimintaa tuloverolain

nojalla. B Oy:n henkilökohtaisen tulolähteen tulot ovat olleet sen elinkeinotoiminnan tuloihin verrattuna vähäisiä. B Oy:n henkilökohtaisen tulolähteen varojen sekä sen omistamien tuloverotuksessa elinkeinotoiminnan tulolähteeseen kuuluviksi katsottujen taulujen ja juhlarahojen osuus B Oy:n taseen bruttovaroista oli kirjanpitoarvoltaan 81,7 prosenttia ja käyvältä arvoltaan 93 prosenttia. Yhtiön varallisuus koostui siten lähes täysin sen elinkeinotoiminnan ulkopuolisista varoista. Näiden varojen ei ollut osoitettu olevan tarpeen B Oy:n elinkeinotoiminnan harjoittamisessa tai sen jatkamisen tai työpaikkojen säilymisen turvaamisessa yrityksen sukupolvenvaihdoksen yhteydessä. Kun lisäksi otettiin huomioon A:n työpanoksen vaikutus B Oy:n toimintaan sekä verovelvollisten yhdenvertaisuus, kuvatuissa olosuhteissa yhtiön edellä mainittuja varoja ei pidetty perintö- ja lahjaverolain 55 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuina varoina eikä niitä tullut ottaa huomioon laskettaessa osakeyhtiön yritysvarallisuutena maksuunpanematta jäävän veron osaa perintö- ja lahjaverolain 55 §:n 2 momentin mukaisesti. Ennakkoratkaisu ajalle 12/2018–08/2019. Äänestys 3–2.

Perintö- ja lahjaverolaki 55 §

KHO:2018:166

Autovero – Verovapauden edellytykset – Sairasauto – Rekisteriin merkitty käyttötarkoitus – Sairaankuljetuslupa

A Oy oli vuonna 2011 rekisteröitynä asiamiehenä tuonut maahan henkilöauton, jonka se oli ilmoittanut autoverotusta varten autoverosta vapaaksi sairausautoksi. Tulli oli toimittanut autoverotuksen yhtiön ilmoituksen mukaisesti. Tulli oli vuonna 2014 tekemällään autoverotuksen muutospäätöksellä määrännyt jälkiverotuksen A Oy:n maksettavaksi ajoneuvosta autoveroa, veronkorotusta ja veronlisäystä, koska se oli katsonut, että verovapauden edellytykset eivät olleet täyttyneet sen tähden, että sairausautoa rekisteröitäessä ajoneuvon käyttötarkoitukseksi oli merkitty luvanvaraisen sijasta yksityinen käyttö ja että ajoneuvon omistajalla tai rekisteriin merkityl-

lä haltijalla ei ollut esittää voimassa olevaa yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa tarkoitettua sairaankuljetuslupaa.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että autoverolain 21 §:n 1 momentin perusteella sairausauton verovapauden edellytyksenä ei ole se seikka, että ajoneuvon osalta on esitettävissä voimassa oleva sairaankuljetuslupa, eikä se, että ajoneuvo on rekisteröity muuhun kuin yksityiseen käyttöön. Näin ollen sanottuja seikkoja ei voida asettaa sairausauton autoverovapauden edellytykseksi. Esillä olevaa ajoneuvoa oli siten tullut pitää sen ajoneuvorekisteritietojen mukaisesti sairausautona, kun autoverotuspäätös vuonna 2011 oli tehty. Koska A Oy ei ollut antanut autoverolain 57 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla puutteellista, erehdyttävää tai väärää veroilmoitusta taikka muuta tietoa tai asiakirjaa, korkein hallinto-oikeus kumosi vuonna 2014 toimitetun autoverotuksen jälkiverotuksen.

Autoverolaki 1 § 1 momentti (5/2009) ja 2 momentti (5/2009), 4 § 1 momentti (5/2009) ja 2 momentti (193/2011), 21 § 1 momentti (413/1997) ja 57 § 1 momentti
Ajoneuvolaki 21 § (1090/2002) 1 momentti ja 2 momentti

KHO:2018:170

Henkilökohtaisen tulon verotus – Omaisuuden luovutus – Pääomalaina – Luovutustappio

A, joka ei ollut B Oy:n osakkeenomistaja, oli antanut B Oy:lle lainaa. Osa lainasta oli sittemmin muutettu osakeyhtiölain 12 luvun mukaiseksi pääomalainaksi. Kun A myi pääomalainasaatavansa C Oy:lle pääomalainan nimellis-arvoa alemmasta käyvästä arvosta, A:lle kertyi tuloverotuksessa vähennyskelpoinen luovutustappio.

Tuloverolaki 50 § 1 momentti (1546/2015)

KHO:2018:173

Elinkeinotulon verotus – Siirtohinnoittelu – Konserni – Lisenssimaksut – Valmiiden tuotteiden myynti – OECD:n siirtohinnoitteluhjeet – Markkinahintavertailumenetelmä – Jälleenmyynti-

hintamenetelmä – Jäännösvoittolisämenetelmä

A-konsernin yhtiöt olivat verovuosina 2006–2008 harjoittaneet rakennusalan tuotteiden valmistusta ja myyntiä. Konsernissa laaditussa siirtohintadokumentaatiossa konsernin emoyhtiön A Oy:n konsernin valmistusyhtiöiltä perimien lisenssimaksujen markkinaehtoisuus oli määritetty markkinahintavertailumenetelmän mukaan. Konsernin valmiiden tuotteiden myynnissä käytettyjen siirtohintojen markkinaehtoisuus oli määritetty jälleenmyyntihintamenetelmän mukaan.

Verohallinto oli oikaissut A-konsernin suomalaisen emoyhtiön A Oy:n verovuosien 2006–2008 ja sen suomalaisen valmistustoimintaa harjoittaneen tytäryhtiön B Oy:n verovuoden 2006 verotuksia niiden vahingoksi, koska lisenssimaksujen osalta vertailtavana olevat sopimukset olivat eronneet tuotteiden, sopimusehtojen sekä markkina-alueiden osalta niin, että sopimukset olivat olleet vertailukelvottomia. Valmiiden tuotteiden myyntien osalta jälleenmyyntihintamenetelmän ei ollut katsottu antaneen riittävän luotettavaa kuvaa vertailuyhtiöiden toiminnan tuloksellisuudesta, koska vertailuhaussa löydettyistä yhtiöistä vain neljä oli katsottu mahdollisesti vertailukelpoisiksi ja näistä yhtiöistä vain yksi yhtiö oli myynyt samanlaisia tuotteita kuin A-konsernin yhtiöt. Verohallinto oli OECD:n vuoden 2010 siirtohintaoikeiden perusteella katsonut, että parhaiten A-konsernin yhtiöiden voitontasojen markkinaehtoisuuden määrittämiseen soveltui voitonjakamisen menetelmään perustuva jäännösvoittolisämenetelmä.

Asiassa oli ratkaistavana, olivatko A Oy ja B Oy antaneet virheelliset veroilmoitukset, kun ne olivat määrittäneet siirtohintojensa markkinaehtoisuuden OECD:n siirtohintaoikeuksissa tarkoitettujen markkinahintavertailumenetelmän ja jälleenmyyntihintamenetelmän nojalla. Asiassa tuli ensin ratkaista, olivatko yhtiöt menettäneet oikein siirtohintamenetelmiä valitessaan. Siirtohintamenetelmän valinta muodosti keskeisen lähtökohdan sen arvioimiselle, oliko veroilmoituksen katsottava muodostuneen siirtohinnoittelun osalta

virheelliseksi siten, että veronikaisun edellytykset olisivat olleet olemassa. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että tässä yhteydessä huomiota oli erityisesti kiinnitettävä niihin OECD:n siirtohinnoitteluluohjeisiin, jotka olivat olleet julkaistuna silloin, kun veroilmoitus oli tullut antaa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi ratkaisustaan tarkemmin ilmenevin perustein, että A Oy:n ja B Oy:n markkinaehtoisten voittojen määrät oli voitu määrittää soveltamalla yhtiöiden siirtohinnoitteludokumentaatiossa käytettyjen siirtohintamenetelmien perusteella eikä yhtiöiden nyt kysymyksessä olevilta verovuosilta antamia veroilmoituksia voitu pitää siirtohintamenetelmän valinnan osalta virheellisinä.

Laki verotusmenettelystä 14 b § (1041/2006), 31 § (1558/1995 ja 1041/2006), 56 § (1079/2005) 1 momentti ja 57 § 1 momentti (1079/2005)

KHO:2018:177

Arvonlisävero – Poikkeukset myynnin verollisuudesta – Koulutuspalvelu – Yksityinen kaupapakorkeakoulu – MBA-koulutus – Ulkomaisen yliopiston myöntämä tutkinto

A Oy oli yksityinen kaupapakorkeakoulu, joka järjesti Suomessa suomalaisille opiskelijoille MBA-koulutusta. Koulutus johti isobritannialaisen yliopiston myöntämään tutkintoon. A Oy maksoi isobritannialaiselle yliopistolle franchising-sopimuksen nojalla korvauksen yliopiston suorittamista palveluista, joita olivat keikoiden ja tarkastuksen valvonta, tutkinnon myöntäminen ja yliopiston nimen käyttäminen palvelujen ja tutkinnon markkinoinnissa. A Oy järjesti koulutuksen ja myi ja markkinoi sitä omissa nimissään ja veloitti opiskelijoilta lukukausimaksut omissa nimissään. A Oy katsottiin koulutuspalvelujen myyjäksi, ja koska koulutus tapahtui Suomessa, sen myyntimaa oli Suomi.

A Oy ei tarjonnut koulutuspalveluja arvonlisäverolain 40 §:ssä tarkoitettulla tavalla lain nojalla eikä se saanut lain nojalla valtion tukea. Tämän vuoksi A Oy:n tarjoama MBA-koulutus ei ollut va-

pautettu verosta arvonlisäverolain nojalla.

Asiassa ei ollut merkitystä sillä, että A Oy:n tarjoama koulutus johti isobritannialaisen yliopiston myöntämään tutkintoon, koska mainittu yliopisto ei tarjonnut koulutuspalveluja Suomessa eikä asiassa muutoinkaan ollut kysymys yliopiston verovelvollisuudesta.

Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu vuosille 2018 ja 2019. Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti 1 kohta, 2 § 1 momentti, 39 § ja 40 § Neuvoston direktiivi yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 2006/112/EY 2 artikla 1 kohta a ja c alakohta, 9 artikla 1 kohta ja 132 artikla 1 kohta i alakohta

KHO:2018:178

Arvonlisävero – Poikkeukset myynnin verollisuudesta – Koulutuspalvelu – Liiketaloudellisin perustein järjestetty MBA- ja EMBA-koulutus

A Oy oli suomalaisen yliopiston tytäryhtiönä toimiva liikkeenjohdon koulutus- ja kehittämisspalveluja tarjoava oppilaitos, joka järjesti muun ohella MBA- ja EMBA-koulutusohjelmia. Mainitut koulutusohjelmat olivat liiketaloudellisiin perustein järjestettyjä eikä niitä järjestetty lain nojalla eikä avustettu lain nojalla valtion varoin.

Koska koulutus ei täyttänyt arvonlisäverolain 39 ja 40 §:ssä säädettyjä koulutuspalvelun verosta vapauttamisen edellytyksiä, A Oy:n oli suoritettava arvonlisäveroa koulutuksista veloittamistaan vastikkeista.

Asiassa oli A Oy:n valituksesta kysymys myös siitä, tuliko A Oy:n järjestämä koulutus vapauttaa arvonlisäverosta, koska vuosikirjaratkaisussa KHO 2017:79 Isossa-Britanniassa kotipaikan omaavan yliopiston Suomessa tarjoama MBA-koulutus oli katsottu verosta vapautetuksi koulutuspalveluksi. Koska mainittu koulutus oli Isossa-Britanniassa viralliseen tutkintojärjestelmään kuuluvaa ja korkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta, koulutuksia ei katsottu sillä tavoin samankaltaisiksi, että koulutusten erilainen verokohtelu johtaisi arvonlisäverotuksessa sovellettavan verotuksen neutraalisuuden periaatteen loukkaamiseen.

Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu ajalle 2.3.2018–31.12.2019. Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti 1 kohta, 2 § 1 momentti, 39 § ja 40 § Neuvoston direktiivi yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 2006/112/EY 2 artikla 1 kohta a ja c alakohta, 9 artikla 1 kohta ja 132 artikla 1 kohta i alakohta

► KKO:N VALITUSLUVAT

KKO VL:2018-102

Oikeudenkäyntimenettely – Jatkokäsittelylupa – Avioliitto – Omaisuuden ositus – Pesänjakaja

Diaarinumero: S2018/468

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Itä-Suomen hovioikeus 5.6.2018 nro 296

A ja B oli tuomittu avioeroon 5.5.1998. Käräjäoikeus oli 26.11.2013 antamallaan päätöksellä määrännyt asianajaja X:n toimittamaan omaisuuden osituksen A:n ja B:n välillä. Pesänjakaja katsoi 14.11.2014 allekirjoittamassaan osituskirjassa, että A oli pitkään jatkuneen passiivisuutensa vuoksi menettänyt oikeutensa vaatia osituksessa tasinkoa B:ltä. Pesänjakaja totesi, että A ja B pitävät omistuksessaan kaiken nimissään olleen omaisuuden, eikä tasinkoa puolin ja toisin makseta.

A moitti käräjäoikeudessa pesänjakajan tekemää ositusta ja vaati käräjäoikeutta asiaa pesänjakajalle palauttamatta muuttamaan ositusta siten, että B velvoitetaan maksamaan hänelle tasinkoa. Käräjäoikeus katsoi, ettei ositus- ja tasinkovaatimus vanhennu eikä A:n vaatimus muutoinkaan ollut lakannut ja asiaa pesänjakajalle palauttamatta suoritettiin omaisuuden osituksen A:n ja B:n välillä.

A valitti käräjäoikeuden tuomiosta hovioikeuteen ja vaati muun ohella, ettei B:n suullisessa valmistelussa ilman kannetta esittämää vuokratuottoa koskevaa vaatimusta oteta osituksessa huomioon. Hovioikeus ei myöntänyt A:lle jatkokäsittelylupaa.

Kysymys siitä, olisiko hovioikeuden tullut myöntää asiassa jatkokäsittelylupa käräjäoikeuden

menettelyn oikeellisuuden arvioimiseksi.

KKO VL:2018-103

Kiinteistönvälitys – Kiinteistönvälittäjä – Selonotto – ja tiedonantovelvollisuus – Vahingonkorvaus

Diaarinumero: S2018/309

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 16.5.2018 S17/739

Kysymys välitysliikkeen tiedonantovelvollisuudesta toimeksiantajansa vastapuolille tilanteessa, jossa asunto-osakeyhtiössä tehdyn putkiremontin kustannuksia ei vielä asuntoa markkinoitaessa ja kaupantekohetkellä ollut yhtiössä jyvitetty asuntokohtaisesti.

VL:2018-104

Kiskonta – Törkeä kiskonta

Diaarinumero: R2018/614

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 12.6.2018 R16/2720

Hovioikeus oli katsonut A:n käyttäneen hyväkseen X Oy:n riippuvaisena asemaa erään kiinteistökaupan yhteydessä vaatimalla X Oy:n edustajilta 60000 euroa siitä, että peruisi tekemänsä kunnallisvalituksen. X Oy oli maksanut A:lle kunnallisvalituksen peruuttamisesta 24 800 euroa. Hovioikeus katsoi, että maksettu summa oli selvästi epäsuhteessa A:n omaan suoritukseen nähden ja että A oli menettelyllään syyllistynyt törkeään kiskontaan.

Kysymys törkeän kiskonnin tunnusmerkistön täyttymisestä sekä erityisesti siitä, onko X Oy ollut riippuvaisessa asemassa A:han nähden ja siitä, onko X Oy:n ja A:n välisessä järjestelyssä ollut kysymys sellaisesta sopimuksesta tai muusta oikeustoimesta, jota kiskonnin tunnusmerkistössä tarkoitetaan.

VL:2018-109

Työsopimus – Työntekijän palkkaedut – Liikkeen luovutus

Diaarinumero: S2018/592

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 11.7.2018 S17/686

A oli työskennellyt B:n palveluksessa ainoana ulkopuolisena työntekijänä kuorma-autonkuljettajana. B oli työsuhteen aikana jättänyt maksamatta A:lle palkkasaatavia. B oli sittemmin myynyt A:n kuljetaman kuorma-auton C:lle, jonka palveluksessa A oli kaupanteon jälkeen toiminut työntekijänä ajaen samaa kuorma-autoa ja saman asiakkaan ajoja kuin B:n palveluksessa.

A vaati, että C velvoitetaan suorittamaan A:lle mainitut maksamatta olevat palkkasaatavat. A:n mukaan kysymys oli sellaisesta liikkeen luovutuksesta, jonka perusteella C oli yhdessä B:n kanssa vastuussa A:n erääntyneistä palkkasaatavista. C:n mukaan kysymys ei ollut liikkeen luovutuksesta ja tässä harkinnassa tuli ottaa huomioon muun ohella se, että B:n liikennelupa ei ollut eikä ollut edes voinut siirtyä C:lle.

Kysymys siitä, oliko asiassa kyse liikkeen luovutuksesta ja oliko C siten velvollinen suorittamaan A:n vaatimat palkkasaatavat.

Toimitus: Carina Kåla
Alma Talent
shop.almatalent.fi
pro.almatalent.fi/#suomenlaki